

Sotsiaalministeerium

Suur-Ameerika 1, 10122 Tallinn

info@sm.ee

30.01.2024

VASTUS

Eesti Massööride Liidu seisukohad ja ettepanekud tervishoiuteenuste korraldamise seaduse muutmise seaduseelnõu väljatöötamise kavale.

EML-i ettepanekud:

- 1. Kehtestada Eesti Vabariigis töötavatele massööridele kutsetunnistuse nõue vastavalt kehtivale massöör tase 5 kutsestandardile.**
- 2. Viia tervishoiuteenust reguleerivatesse seadusandlikesse aktidesse sisse muudatused, mis soodustaksid tööandjaid panustama oma töötajate tervisesse.**
- 4. Luua juba seaduse väljatöötamise etapis sobivad platvormid, et soodustada tulevikus massööride kaasatust TTO-de töösse.**

I. Probleem, sihtrühm ja eesmärk

EML-i kommentaar: Arvestades Eesti demograafilist olukorda ja riigieelarveliste vahendite piiratust, on arstide ja õdede kõrval ka madalama kvalifikatsiooniga spetsialistide teraapiaprotsessi, tervishoiuteenuse osutamisse ning ennetustegevusse kaasamine igati mõistlik. Vananev elanikkond suurendab koormust tervishoiusektorile tervikuna, millest tulenevalt on tervishoiutöötajate vajadus suure tõenäosusega tulevikus suurenemas. Seejuures on aga näiteks arstide ja õdede ametikohtade täitmine keeruline juba täna. Madalama kvalifikatsiooniga spetsialistid, kes teevad koostööd TTO-dega, saavad oluliselt panustada erinevate terviseprobleemide lahendamisse, mille puhul ei ole vaja arstlikku sekkumist. Näiteks võivad nad aidata järgida ravisoovitusi, jälgida patsientide tervislikku seisundit või juhendada neid elustiili muutmisel. Uus lähenemine võimaldab arstidel keskenduda keerulisemate juhtumite diagnoosimisele ja ravile. Lisaks teraapiaalasele kaasamisele on oluline panustada terviseedendusse ja ennetustegevusse. Madalama kvalifikatsiooniga spetsialistid saavad nõustada tervisliku toitumise ja kehalise aktiivsuse osas ning levitada teavet erinevate ennetusmeetmete kohta. Selline kaasatus vähendaks haiguste levikut ning vähendaks tervishoiusüsteemi koormust. Kavandatud muudatused tuleb viivitusteta ellu viia.

2) tervishoiukorralduse üldseaduse puudujääke on püütud ületada teiste valdkondade ja alama astme regulatsioonidega

3) tervishoiukorralduse üldseaduse terminoloogia ja mõisteline ülesehitus mõjutab

EML-i kommentaar: Võttes arvesse riigi piiratud võimalusi tervishoidu rahastada, tuleks juba seaduse koostamise/uuendamise protsessis läbi mõelda, kuidas kaasata tervishoiu rahastamisse tööandjad ja erakapital. Üheks võimaluseks on laiendada tööandjate võimalusi oma töötajate tervist kaitsta avardades maksuvabade tervise edendamise kulude ringi.. Suures plaanis on aga oluline tagada, et tervishoiusüsteem oleks efektiivne ja säästlik ning ressursse kasutataks optimaalselt. Selleks võiks kaaluda erinevaid meetmeid nagu näiteks tervishoiusüsteemi parem planeerimine ja juhtimine ning bürokraatia vähendamine. Lisaks rahastamisele on oluline keskenduda ennetustööle ning terviseedendusele. Tuleks luua ja toetada erinevaid programme ja projekte, mis aitaksid inimestel hoida oma tervist ning ennetada tervisekahjusid. Selleks võiks teha koostööd erinevate partneritega, nagu näiteks koolid, tööandjad, vabaühendused jne.

1.1 Tervishoiukorralduse üldseaduse terminoloogia on praktikale jalgu jäänud

EML-i kommentaar: Puudub loogika, milline on vastavalt seadusele teraapiameeskonna koosseis, kes peaks suutma lahendada patsiendi/kliendi terviseprobleemid või neid ennetada.

Hetkel on puudulikult reguleeritud, milline peaks olema teraapiameeskonna koosseisu spetsialistide nimistu, et suuta lahendada komplekselt patsiendi või kliendi terviseprobleemid või neid ennetada. Näiteks ei ole hetkel võimalik kaasata teraapiameeskonda toitumisnõustajat, sest seadus näeb ette, et kõik kehakaalu ja toitumisega seotud probleemid saab lahendada kas õde või arst, kes võivad olla rehameeskonna liikmed, kuid kelle toitumisalane oskus võib olla piiratud. Ometi on ülekaalulisus ühiskonnas arvestatav probleem, mille lahendamiseks oleks toitumisnõustaja või toitumisterapeudi rakendamine vajalik. Toitumisnõustajat või toitumisterapeuti saab hetkel rakendada vaid juhul, kui tal on eelnevalt omandatud õe, arsti, füsioterapeudi või muu tervishoiuvaldkonnas aktsepteeritav haridus. Ka toitumisnõustajatel on olemas kehtiv kutsestandard ja süsteemne erialase ettevalmistuse süsteem.

1.2 Üldseaduse puudujääke püütakse ületada teiste seaduste ja alama astme regulatsioonidega, killustades sel moel teenuste korraldust

EML-i kommentaar: Töötervishoiu ja tööohutuse seadus § 12¹ sätestab: Tööandja ennetustegevus on meetmete kavandamine ja rakendamine tööohutuse ja töötervishoiu riskide vältimiseks või vähendamiseks ettevõtte töö kõikides etappides ning töötaja kehalise, vaimse ja sotsiaalse heaolu edendamiseks.

Seaduse uuendamise käigus oleks otstarbekas reguleerida ka töötervishoiu teenuse osutamist reguleeriv seadusandlus, sest on absurdne, et töötervishoiu teenust, mille on välja kirjutanud töötervishoiu arst lähtuvalt töö iseloomust, peab osutama spetsialist, kelle oskused probleemi lahendamiseks ei ole reeglina piisavad. Näide: Sundasendis töötajatele kirjutab töötervishoiu arst välja massaaži, kuid teostamise õigus on füsioterapeudil. Füsioterapeut saab õpingute käigus küll ülevaate massaaži kasutamise võimalustest, kuid õppekava maht ei võimalda tal omandada piisavalt teadmisi ja oskusi probleemist tulenevalt sobiva massaažiliigi rakendamiseks et lahendada probleemi efektiivselt. **Füsioteraapia õppekava Tartu Tervishoiu Kõrgkool Ravimassaaž (sh õppepraktika 4 EAP) Õpiväljundid:** 1. Tunneb klassikalise massaaži, triggerpunktide käsitlemistehnike, meemassaaži ja kupumassaaži toimeid ja toimemehhanisme. 2. Oskab rakendada klassikalist massaaži, triggerpunktide käsitlemistehnikeid, meemassaaži ja kupumassaaži ning põhjendada oma tegevust. 3. Oskab rakendada massaaži haiguste korral ning põhjendada oma tegevust.

Füsioteraapia õppekava Tartu Ülikool Massaaž füsioteraapias (4 EAP) Õpiväljundid: 1. Valdab massaaži põhialuseid. 2. Teab massaaži füsioloogilisi toimeid, mõjumehhanisme ning oskab eristada massaaži näidustusi ning vastunäidustusi. 3. Tunneb skeletilihaste funktsionaalanatoomiat. 4. Rakendab massaaživõtete teostamisel skeletilihaste funktsionaalanatoomia teadmisi terviklikuks massaažiprotseduuriks, lähtudes patsiendi seisundist. 5. Demonstreerib töötamist ennast ja keskkonda säästes, järgides töökeskkonna olulisi aspekte, ohutus- ja hügieeninõuded.

Võrdluseks massööri eriala tase 5 kutseõppe õppekavad: mahud 60-120 EKAP-it, massaažiterapeudile lisandub 1-aastane õpe spetsialiseerumisega kindlale sihtrühmale ravi/ sport/ lapsed.

Eestis on viimase 20 aasta jooksul välja töötatud 12 erineva taseme massööri ja massaažiterapeudi kutsestandardit, mis on aluseks õppekavade väljatöötamisel ja koolitamisel. On edukalt rakendunud kutseüsteem. Seega on olemas kõik eeldused massööride edukaks rakendamiseks tervishoius ja ennetustegevuses. Eestis on kaks õppeasutust, kus valmistatakse ette massööre kutsehariduse tasandil.

Massööri küsimus ja EMTA vastus küsimusele, mis iseloomustab kujundlikult valitsevat segast olukorda töötervishoiuteenuse osutamisel:

Küsimus: Näiteks. Ettevõttes on vähemalt üks füsioterapeut või **tervishoiutöötajate registris olev spetsialist**, osutatakse lihashoolduse teenust, muu hulgas Stebby kaudu. Kas tööandja saab hüvitada töötervishoiukuluna maksuvabalt osutatud lihashoolduse teenust olenemata sellest, kes teenust pakkuva ettevõtte töötajatest teenust osutab või teenust peab osutama isiklikult **vastav spetsialist**?

Vastus: Taastusraviarsti, füsioterapeudi, tegevusterapeudi, logopeedi või kliinilise psühholoogi poolt osutatavate teenuste maksusoodustuse saamise eelduseks on see, et teenuse osutaja on **tervishoiukorralduse infosüsteemi kantud või vastavat kutsetunnistust omav taastusarst, füsioterapeut, tegevusterapeut, logopeed või**

kliiniline psühholoog, kes osutab oma erialaseid teenuseid. Füsioterapeudi puhul tõendab kvalifikatsiooni füsioterapeudi kutsetunnistus ja/või füsioterapeudi diplom. Eeltoodu taustal on selge, et ühes kõnealuse regulatsiooni uuendamisega tuleks uuendada ka tervishoiuteenuste, sh ennetustegevuste, tugisüsteemidega ehk näiteks maksusoodustustega seonduvat. Vastasel korral hakkab uuendatud regulatsioon olukorra paranemist küll toetama, kuid samal ajal töötavad endisel (ja probleemsel) kujul olevad tugisüsteemid vastu, vähendades regulatsiooni mõju ja muutmisega taotletavate eesmärkide saavutamise tõenäosust.

1.3. Aegunud regulatiivne tervishoiu korraldus pärsib raviteenuste inimkeskset rahastamist

3. Eesmärk ja saavutatava olukorra kirjeldus

EML-i kommentaar: Käesolevas peatükis kirjeldatud eesmärkide saavutamiseks võiks läbi vaadata MTA poolt tööandjatele kehtestatud erisoodustuse reeglid, mis puudutavad töötajate tervise kaitset ja ennetustööd. Hetkel kehtiv regulatsioon vajab täiendamist ja parandamist, sest paljud tingimused ei arvesta piisavalt töötajate vajadustega. Praegune regulatsioon tekitab palju segadust ja sunnib osapooli otsima erinevaid alternatiivseid skeme, et leida parim viis töötajate tervise eest hoolitsemiseks. Lisaks vähendab see teenusesaaja seisukohalt õigusselgust, kuivõrd teenust reguleerivates õigusaktides orienteerumine on keeruline. Teisisõnu, teenusesaajal on keeruline mõista teenuse õiguslikku raamistikku ning leida vastuseid küsimustele. Tulevikus võiks olla seadusandliku akti väljatöötamise protsessi kaasatud ka eriala liidud, et tagada orientatsioon valdkonnas, vältida segadust ja kaheti mõistmist. Õnneks on töötervishoiu rakendunud Eesti Massööride Liidu ja Eesti Töötervishoiuarstide Seltsi vahel sõlmitud kokkulepe, et sundasendist tingitud vaevuste puhul suunatakse istuva eluviisiga töötaja **kutsetunnistusega massööri vastuvõtule**. Paljudes riikides ja ka Eestis resideeruvates välisriikide ettevõtetes on heaks tavaks töötajate vaimse ja füüsilise tervise eest hoolitsemine ning regulaarne massööri teenuse kasutamine kontoris. Selline lähenemine loob normaalse sotsiaal-psühholoogilise õhkkonna töökeskkonnas ja aitab taastada töötajate töövõime pingelises tööprotsessis ja ennetada tervisekahjustusi.

On oluline tagada, et massaaži teostaksid kvalifitseeritud kutsetunnistusega massöörid, kellel on riiklikult tõendatud kompetentsid.

II Hetkeolukord, uuringud ja analüüsid

Massaaži rakendamise võimalused erinevate terviseprobleemide korral, ning edendus- ja ennetustegustes.

Massaaž on: teraapiline praktika, mida rakendatakse erinevates valdkondades, et leevendada valu, parandada vereringet, lõõgastuda ja aidata kehal taastuda. Siin on ülevaade peamistest valdkondadest, kus massaaži rakendatakse, et saavutada füüsilisi ja/või vaimseid lõõgastus-, tervendus- või rehabilitatsiooni eesmärke.

Taastusravis: Massaaži rakendatakse taastusravis, et aidata vigastustest, operatsioonidest või haigustest taastuda. Massaaž parandab kudede verevarustust, lõdvestab lihaseid, vähendab armistumist ja aitab leevendada valu.

Füsioteraapias: Massaaž on oluline osa füsioteraapiast, kus seda kasutatakse keha vigastuste ja funktsionaalsete piirangute raviks. Terapeut võib rakendada erinevaid massaažitehnikaid, (kui oskab) et leevendada valu, parandada lihaskontsiooni ja liigete liikuvust.

Sportimeditatsioon: Massaaž on sportimeditatsioonis laialdaselt kasutusel, et aidata sportlastel taastuda vigastustest, leevendada lihaskontsioone, parandada jõudlust ja ennetada vigastusi. Massaaži abil on võimalik stimuleerida verevoolu, hapnikuvahetust ja lõõgastust ning vähendada lihaskontsioonide teket.

Ämmaemanduses ja sünnitusabis: Massaaži tehnikaid kasutatakse rasedate naiste sünnieelse, sünnituse ajal ja sünnitusjärgsel perioodil. Sünnieelse massaažiga saab leevendada seljavalu, vähendada turset, parandada vereringet ja vähendada stressi. Sünnituse ajal aitab massaaž leevendada valu ja soodustada lõõgastumist.

Psühhiaatrias kasutatakse massaaži: erinevate vaimsete häiretega laste ja noorukite raviks. See aitab vähendada ärevust, parandab une kvaliteeti ning vähendab depressiooni ja agressiivsust. Massaaži kasutatakse näiteks, ärevushäirete (ATH) ehk aktiivsuse- ja tähelepanuhäire ja traumade põhjustatud laste raviks.

Laste massaaži kasutatakse: sageli ka erinevate arenguhäiretega laste, nagu autismispektri häire või Downi sündroomiga laste abistamiseks. Massaaž aitab neil rahuneda, vähendab raskendatud käitumist ja parandab nende võimet suhelda. Massaaž sobib ka õpiraskustega lastele, kuna massaaž stimuleerib närvisüsteemi ning aitab keskendumise ja tähelepanu probleemidega toime tulla. Massaaž aitab lastel arendada kehatundust, parandada liigete paindlikkust ja lihastoonust ning soodustab üldist lõõgastust. Selle tulemusena paranevad motoorsed oskused ja koordineerimine. Liitpuudega (pime-kurdid) lastega suhtlemisel on massaaž heaks toetavaks meetmeks.

Töötervishoid: massaaž on tõhus vahend töötajate tervise ja heaolu edendamiseks. See aitab leevendada stressi, parandada vereringet, leevendada lihaskontsioone ning edendada üldist füüsilist ja emotsionaalset heaolu ja ennetada jäävate tervisekahjustuste teket.

Lümfisüsteemi stimuleerimine: Lümfisüsteem on oluline osa immuunsüsteemist, kuna see aitab eemaldada kahjulikke aineid ja võõraste mikroorganismide osi organismist. Massaaž aitab stimuleerida lümfisüsteemi, mistõttu aitab kaasa toksiinide eemaldamisele ja immuunsuse tugevdamisele.

Psühholoogia ja vaimne tervis: Massaaž aitab lõõgastuda, vähendada stressi ja ärevust ning parandab üldist meeleolu. See on sageli osa terapeutilisest seansist, kus massaaži abil vähendatakse pinget ja suurendatakse heaolutunnet. Massaaži tegemine võib saajale pakkuda rahulikkust ja turvalist keskkonda, kus inimene tunneb end hoituna ja toetatuna. Üksindust tajuvad inimesed võivad tunda puudust füüsilisest kontaktist. Massaaž võimaldab saada tervislikku, professionaalset ja turvalist puudutust. Puudutus on oluline osa inimeste vahelistest suhetest mis aitab tugevdada sidet teiste inimestega ja leevendada üksindustunnet.

Geriaatria: Vanemaealistele inimestele võib massaaž pakkuda mitmeid eeliseid, sealhulgas valu leevendamist, liigeste liikuvuse parandamist, vereringe stimuleerimist ja üldist heaolutunnet. Massaaž võib aidata vanematel inimestel säilitada lihassmassi ja elastsust ning parandada tasakaalu. Üksindus võib tekitada stressi ja ärevust. Massaaž võib aidata vähendada stressihormoone nagu kortisooli taset ja suurendada lõõgastumisega seotud hormoonide nagu oksütotsiini ja serotoniini taset organismis. See omakorda parandab meeleolu ja leevendab ärevust.

Palliatiivses ravis: kasutatakse massaaži patsientidele, kellel on tõsised haigused või valu. See aitab leevendada füüsilist ebamugavust, parandab vereringet ja vähendab stressi. Massaaž võib olla eriti kasulik lastele, kellel on krooniline haigus või lühikese elueaga diagnoos, kuna see loob lõõgastava ja turvalise keskkonna.

Eeltoodut kokku võttes tuleb tõdeda, et Eesti tervishoiu ajast mahajäänud korraldus jätab meie inimesed ilma paljudest võimalustest tunda rõõmu tervena elatud aastatest, sest meie riigis ei panustata piisavalt tervisekahjude ennetamisse.

Statistilistele andmetele toetudes on massaaži rakendamine tervishoius levinuim Skandinaavia riikides nagu Rootsi, Norra ja Soome, kus sellel on pikk ajalugu ja traditsioon. Need riigid on tuntud ka kvaliteetse meditsiini ja tervishoiusüsteemide poolest ning massaaž on nende turul saavutanud laia tunnustuse. Lisaks Skandinaaviale on massaaži kasutamine tervishoius levinud ka teistes Euroopa riikides nagu Saksamaa, Prantsusmaa, Holland, Šveits, Taani, Austria ja Ühendkuningriik. Need riigid on tuntud oma tervishoiusüsteemide kõrge kvaliteedi poolest ning massaaž on sageli integreeritud nende ravivõimaluste hulka.

III. Probleemi võimalikud mitteregulatiivsed lahendused

IV. Probleemi võimalikud regulatiivsed lahendused

V. Regulatiivsete võimaluste mõjude eelanalüüs ja mõju olulisus 11. Kavandatavad muudatused ja nende mõjud

VI. Kavandatav õiguslik regulatsioon ja selle väljatöötamise

EML-i ettepanekud:

- 1. Kehtestada Eesti Vabariigis töötavatele massööridele kutsetunnistuse nõue vastavalt kehtivale massöör tase 5 kutsestandardile.**
- 2. Viia tervishoiuteenust reguleerivatesse seadusandlikesse aktidesse sisse muudatused, mis soodustaksid tööandjaid panustama oma töötajate tervisesse.**
- 4. Luua juba seaduse väljatöötamise etapis sobivad platvormid, et soodustada tulevikus massööride kaasatust TTO-de töösse.**